

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: Reflexe hlediska kvality života v procesu deinstitucionalizace

Autorka práce: Marie Dostálková

Vedoucí práce: Ondřej Fischer

Oponent práce: PhDr. Hana Janečková, Ph.D

Charakteristika tématu: Práce studentky Marie Dostálkové se zaměřuje na a) posuzování kvality života b) v procesu deinstitucionalizace rezidenčních zařízení se c) zaměřením na lidi se zdravotním (s.7) či mentálním postižením (s.7,8 aj.). Cílem práce je tuto problematiku diskutovat, zejména „jak se hledisko kvality života uživatelů služby projevuje ve změnách ve způsobu jejího poskytování jak v úrovni teoretické, i v praxi“ (s.7). Práce pojednává tyto tři aspekty odděleně ve třech částech a v závěru se je pokusí autorka propojit v úvaze nad příklady tří klientů s různou mírou mentálního postižení z pobytového zařízení p.s.s Vyšší Hrádek.

Formální náležitosti: práce o rozsahu 33 stran je přehledně členěna do tří kapitol. Na řadě míst je hůře srozumitelná kvůli překlepům nebo nepřesným či nespisovným formulacím, např. na s. 13 „Do mezostrukturálního pojetí by byla možná zařadit například pojetí aplikující kvalitu života na seniory či jinou sociální skupinu“, nebo „bývá za ni označováno HDP na hlavu“. Podobně na řadě dalších míst (s. 14, 15, 17, 18 a další). V číslování nadpisů došlo u odstavce 1.3. ke zdvojení, objevují se místa s nesprávnou interpunkcí či gramatikou (Vyšší hrádek - s.26). Práce jeví známky rychlého psaní bez odpovídajících korektur. Autorka dobře uvažuje, ale hůře se vyjadřuje, mnohdy ve zbytečně dlouhých souvětích. Ve středním poznámkovém aparátu chybí např. odkaz na stránky v citaci Szalaiho (s. 11 *The Quality of Life: Comparative Studies*. Edited by Alexander Szalai and Frank M. Andrews. Beverly Hills: Sage, 1980), v pozn. 9 chybí odkaz na stránku (Farquhar) aj.

Práce s literaturou: Lze ocenit, že autorka pracuje i s anglicky psanými materiály. Celkový počet zdrojů je však minimální, což může být s ohledem na komplexnost tématu výzkumu kvality života výhodou. Některé tituly však lze považovat za neaktuální (1995), některé v seznamu literatury chybí (např. RAPPLEY, Mark. *Quality of life research: a critical introduction*. London; SAGE Publications, 2003.) Na druhou stranu v práci uvádí řadu jmen bez odkazu na odpovídající tituly (Erickson, Drenowski aj.) Autorka pracuje povětšinou s textem kriticky a samostatně, jen v některých pasážích v textu narazíme na nekriticky čerpané informace z jednoho zdroje (např. Vágnerová, *Psychopatologie*, s. 289 - 306).

Metodologie a obsahová úroveň: Autorku lze ocenit za to, že svou práci dobře poukazuje na souvislost mezi kvalitou života člověka a způsobem, jakým se naplňují jeho základní potřeby a dodržují základní lidská práva. Slibně přistupuje k rozboru různých pojetí kvality života a k různým způsobům jejího zjišťování. Práce by však výrazně získala, kdyby zdůvodnila, jaké definice kvality života a jakého způsobu jejího hodnocení se bude držet. Práci chybí náznak metodologie. Není ani patrné, jak své posuzování kvality života uplatňuje na klienty se zdravotním či mentálním postižením, proč volila v závěru metodu 3B Centra pro podporu zdraví. Stručné příklady posouzení kvality života tří klientů v závěru práce čtenáře spíše překvapí, než aby byly dokladem odůvodněné metodiky zkoumání kvality života. Tu má zřejmě uvést věta, která popisuje situaci předchází: „Pokud vyjdeme z aspektů kvality života uvedené modelem Centra pro podporu zdraví při Univerzitě v Torontu, zvaným 3B (zahrnující tři hlavní domény kvality života, a to je být – patřit někam – realizovat se) a

oblastí života, které tito lidé považují za nejdůležitější, výsledkem budou kritéria změny v kvalitě života v důsledku transformace poskytované služby.“(s.33) Vyjasnění záměru autorčina přístupu příliš nepomůže ani další věta „Přestože tyto reálie mají do určité míry vliv na kvalitu života uživatelů služby, nejedná se o kritérium pro hodnocení kvality života uživatelů, protože míra tohoto vlivu plně závisí na tom, jak jsou důležitost těchto reálií pro svou kvalitu života hodnotí uživatelé“. Aby naznačený postup nepůsobil dojmem spekulace, zasloužil by si více prostoru pro vysvětlení a zasazení do kontextu některého z již uveřejněných způsobů pro posuzování kvality života či služby. Práci by to více prospělo, než informace, které v předchozích částech práce autorka uvádí, aniž by s nimi (bohužel) dále pracovala (např. klasifikace ment.postižení, vztah k lidským právům).

Neméně závažnou výtku je třeba zmínit k obecným tvrzením, která autorka zejména v úvodu ale i závěru zmiňuje ohledně postojů společnosti k lidem s postižením nebo k institucionalizované podobě rezidentní péče. Tímto populistickým, a zde i nepodloženým přístupem zpochybňuje samu ideu své práce, resp. iniciativ jako např. p.s.s Vyšší Hrádek a řady dalších obdobných zařízení.

Cíl práce: je možno považovat za splněný. Práce může přispět jako záznam úspěšného příkladu deinstitucionalizace a jako inspirace pro posuzování kvality služby. Přinejmenším se jedná se o doklad konkrétně vyvinutého úsilí o to zohlednit aspekt kvality života. Potěší, že autorka navzdory řadě iniciativ, jako je transformace soc. služeb, je schopna kriticky nahlédnout, že „změna způsobu poskytování služby, ač velký krok, nezpůsobí automaticky změnu v myšlení“.

Práci navrhuji hodnotit stupni D-E v závislosti na obhajobě

K obhajobě navrhuji

- představit a kriticky posoudit i některé negativní aspekty iniciativy deinstitucionalizace s ohledem na kvalitu života rezidentů, resp. zvážit možné pozitivní aspekty institucionalizovaných pobytových služeb
- důsledně formulovat definici kvality života, kterou v závěrečné části práci uplatňujete
- představit metodu zvažovanou pro posouzení kvality života ve zmiňovaném zařízení a vymežit ji oproti některé z jiných metod, jež by mohly přicházet v úvahu.

27.8.2015 O.Fischer